

**Міністерство освіти і науки України**  
**Київський національний лінгвістичний університет**  
**Кафедра педагогіки та методики навчання іноземних мов**

**Курсова робота**  
**з педагогіки на тему: «Використання інтерактивних методів під час**  
**навчання молодших школярів»**

студентки групи СОа 14-21  
філологічного факультету освітніх  
технологій,  
спеціальності 014 Середня освіта,  
англійська мова  
Тимченко Марини Владиславівни  
Науковий керівник –  
канд. пед. наук, доцент Кудіна В. В.  
Кількість балів –  
Національна шкала –  
Оцінка ЄКТС –

Члени комісії: \_\_\_\_\_

(підпис)

(прізвище, ініціали)

\_\_\_\_\_  
(підпис)

\_\_\_\_\_  
(прізвище, ініціали)

Київ – 2024

## ЗМІСТ

ВСТУП .....	3
РОЗДІЛ 1. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ .....	6
1.1 Сутність і характеристика інтерактивних методів навчання.....	6
1.2 Використання інтерактивних методів навчання для розвитку молодших школярів .....	15
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НА УРОКАХ .....	19
2.1 Використання інтерактивних методів на уроках англійської мови ....	19
2.2 Використання інтерактивних методів під час дистанційного навчання .....	22
ВИСНОВКИ .....	26
РЕЗЮМЕ .....	28
RESUME .....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ .....	30

## ВСТУП

На сьогоднішній день сучасний світ перебуває у постійному розвитку. Швидко розвивається та змінюється і суспільство, висуваючи перед вчителями та Міністерством освіти і науки України нові завдання та виклики. У технологічну еру бути вчителем стало ще важче, оскільки сучасні діти знайомляться з цифровими технологіями вже змалку, тож виникає багато труднощів із зацікавленням та залученням їх до процесу навчання. Наразі вчитель має бути не тільки компетентним професіоналом у своїй галузі, але й інноватором, творчим та гнучким. Нові умови змушують вчителя адаптуватися до змін та розвиватися професійно задля ефективного викладання, адже як ми знаємо «Учитель і учень ростуть разом». Сучасний вчитель відрізняється від традиційного тим, що він не обмежується лише підручником та шкільною програмою, а й самостійно добирає навчальні матеріали, об'єднує усіх учнів задля виконання інтерактивних вправ, імпровізує та експериментує. Згідно з Міністерством освіти і науки України, він отримує свободу творчості та рішення, як саме допомагати учням досягати поставлених завдань.

Українські школи готують випускників до дорослого життя, де вони вміло та впевнено застосовують свої знання на практиці, поважають інших особистостей, уміють комунікувати, створювати здорові стосунки з ними, працювати у командах та завжди знаходити компроміси у конфліктних ситуаціях.

Саме задля сприянню розвитку таких особистостей у навчання вводяться активні методи навчання, зокрема інтерактивні методи. Поєднання вмотивованого вчителя та інтерактивних методів навчання сприяє виникненню благополучній атмосфері у класі, гарним стосункам між вчителем та учнями, стимулює зацікавлення учнів до предметів, що покращує якість засвоєних знань і розвитку критичного мислення. Ці

методи навчання активізують учнівську участь, залучають їх до роботи на уроці, та розвивають їхні комунікативні навички, без яких не обійтися у сучасному світі.

З часом, інтерактивні методи навчання модернізуються та набувають нового вигляду. Під час проведення онлайн уроків у зв'язку з пандемією у 2020 році та впровадженням воєнного стану в 2022 році, вчителі поєднують активні методи навчання з використанням онлайн-платформ для вдосконалення своїх уроків.

Також, звернувшись до вікової психології, стає відомим, що провідна діяльність дітей молодшого шкільного віку є навчальна, але потреба в ігровій діяльності у них все ще зберігається. Як результат, поєднуючи навчальну та ігрову діяльність, школярі навчаються ефективніше та продуктивніше.

Отже, з метою задоволення потреб сучасного суспільства та покращення рівня якості освіти школярів у нових умовах, виникає необхідність використовувати інтерактивні методи навчання.

За словами Пометун та Пироженко (2002), у порівнянні з іншими методами навчання, «термін «інтерактивна педагогіка» відносно новий: його ввів у 1975 р. німецький дослідник Ганс Фріц» (с. 13).

Розвиток та застосування інтерактивних методів почалися у 1920-х роках. Велика кількість українських педагогів досліджували позитивний вплив такого навчання як на особистість учнів, так і на кінцевий результат їхнього засвоєння шкільного матеріалу. Інтерактивні методи застосовував на практиці й український педагог-новатор Віктор Шаталов. Як результат, учні на його уроках без труднощів та якісно оволодівали шкільним матеріалом. З 1988 Микола Петрович Гузик у своїй авторській школі застосовував методи, що відрізнялися від традиційних. Він звертав увагу на

індивідуалізацію навчання та миттєвому використанню учнями здобутих ними знань на практиці. Значну важливість мають і праці Пометун Олени, що глибоко розкривають суть інтерактивних методів навчання.

Об'єктом курсового дослідження є інтерактивні методи навчання, а предметом – шляхи використання інтерактивних методів під час навчання учнів молодшого шкільного віку.

Мета курсового дослідження – розкрити особливості використання інтерактивних методів та виконати аналіз їхнього застосування на практиці.

Завданнями курсового дослідження є:

- Охарактеризувати види інтерактивних методів;
- Визначити значущість використання інтерактивних методів на становлення молодшого школяра;
- Проаналізувати застосування інтерактивних методів на уроці англійської мови;
- Описати способи використання інтерактивних методів в умовах дистанційного навчання.

У курсовому дослідженні використано такі теоретичні методи дослідження, як аналізу, синтезу та висновків.

Робота складається зі вступу, двох розділів та 26 джерел.

## РОЗДІЛ 1. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

### 1.1 Сутність і характеристика інтерактивних методів навчання

Як вже зазначалося раніше, сучасне суспільство потребує висококваліфікованих спеціалістів, що вміють критично мислити, розв'язувати конфлікти, готові постійно вчитися, об'єднуються та злагоджено працюють з іншими людьми для досягнення спільних цілей. Тому вчителі вдаються до використання інтерактивних методів під час навчання школярів.

На жаль, не всі учні готові віддавати всю свою увагу уроку, вони можуть часто відволікатися та не брати участь під час уроків. Саме тому вчитель є дуже важливим компонентом інтерактивного навчання. Якщо він не буде залучати до освітнього процесу всіх учнів класу, то з них тільки 20% будуть уважними та плідно працюватимуть на уроці. Для того, щоб усі 100% класу брали активну участь, варто задіювати їх в обговорення тем в парах, дебати та командні проєкти. Волкова (2018) зазначає, що це підтверджено американськими та європейськими дослідниками, які виявили, що активна розумова діяльність та застосування знань на практиці є найефективнішими способами навчання, тому що шляхом лекції засвоюється лише 5% матеріалу, читання навчальних текстів — 10%, використання відео-, аудіоматеріалів — 20%, демонстрацією — 30%, інтерактивного навчання в групах — 50%, практикою — 75%, навчанням інших і застосуванням здобутих знань засвоюється 90% вивченого матеріалу. (с. 14)

Результати цього дослідження отримали назву «Піраміда навчання», яка доводить, що чим більше учень залучений у процес навчання, тим більше знань він засвоює.

Саме слово «інтерактивний» походить від англійського «to interact», що перекладається як «взаємодіяти». Вже з назви можна дійти висновку, що інтерактивне навчання передбачає взаємодію між учнями та вчителем, який у свою чергою є рівним з ними. Згідно з одним із ключових компонентів концепції Нової української школи педагогікою партнерства, вчитель та учень, за словами Найдю (2019), рівні сторони, між якими панує взаєморозуміння та спільність інтересів із метою особистісного розвитку школярів (с. 17). Тож, застосовуючи інтерактивні методи навчання на уроках, вчитель також виступає, як суб'єкт освітнього процесу, та під час роботи учнів він являється лише координатором інтерактивного навчання. Учитель вислуховує думки та ідеї кожного, не перебиваючи та не виправляючи учнів.

Головенкін (2019) визначає термін «метод навчання», як «шлях досягнення (реалізації) мети та завдання навчання. Це дидактично обґрунтована система прийомів, способів, через які викладач навчає, а учень засвоює передбачені змістом навчання знання, навички та вміння» (с. 50).

Як вже було зазначено, «інтерактивний» на англійську мову перекладається як «to interact». Пометун (2023) розклала це слово на дві частини: «Inter» — поміж-, серед-, взаємо-, «act» — діяти (с. 5). «Inter» вказує на те, що дія, а відповідно до теми курсового дослідження — навчання, відбувається між двома чи більше суб'єктами освітнього процесу, які знаходяться в постійній взаємодії. Ця взаємодія включає в себе постійну комунікацію та обмін інформацією.

Отже, за словами Пометун (2021), інтерактивні методи навчання — це шлях реалізації мети та завдання навчання через взаємодію усіх учасників процесу (с. 417).

На відміну від традиційних методів, інтерактивні методи передбачають передачу вчителями своїх знань учням не односторонньо, а

обмін учнів своїми знаннями, застосування їх на практиці та спільне вирішення проблемних питань. Також, використовуючи традиційні методи, учитель не приділяє достатньо уваги розвитку комунікативних навичок учнів, та ніяк не зацікавлює та мотивує їх, у той час, як суть інтерактивних методів полягає у вільному висловленні думок, міжособистісній комунікації та активній взаємодії усіх учнів на уроці.

Серед характеристик інтерактивних методів можна виділити:

- Доброзичлива атмосфера в класі;
- Позитивні стосунки між учасниками освітнього процесу;
- Розвиток міжособистісної комунікації;
- Навчання роботи в командах, співпраця, групова робота;
- Виконання творчих проєктів, проведення досліджень, ігор;
- Усі учасники освітнього процесу активні та готові вільно виражати свою думку.

Пометун та Пироженко (2002) поділяють інтерактивні методи за моделями навчання на: інтерактивні методи кооперативного навчання, колективно-групового навчання, ситуативного моделювання та опрацювання дискусійних питань. (с. 27)

Інтерактивні методи кооперативного навчання полягають у роботі учнів в парах та в групах. Але варто зауважити, що дійсно ефективна робота проводиться у невеликих групах до 6 учнів. Таким чином кожен матиме достатню кількість часу, щоб розкрити свою думку. Також робота у малих групах зменшує і фізичну, і емоційну відстань між учнями, що позитивно впливає на настрій учасників та їхні стосунки один з одним. Учителю простіше контролювати меншу кількість учасників, регулювати їхню поведінку та зосередитися на відповідях учнів. За словами Бігич та ін., до інтерактивних технологій кооперативного навчання відносять такі вправи,



як «акваріум», «ротаційні двійки» або «ротаційні трійки», «два — чотири — усі разом», «карусель». (с.130)

Метод «акваріум» застосовується, коли потрібно знайти рішення однієї проблеми та дати можливість кожному учню виразити свою точку зору стосовно запропонованих рішень. Мала група учнів займає місце всередині класу, утворюючи «акваріум», а решта учнів сидять навколо них та уважно слухають роздуми малої групи, не встрягаючи у дискусію «рибок». Коли закінчиться час, кожному учневі дається слово, аби він виразив своє ставлення до результатів обговорень малої групи. Виконання вправи завершується, коли кожна група учнів класу побувала в «акваріумі». Методи «ротаційні двійки» або «ротаційні трійки» передбачають об'єднання учнів в пару чи по три відповідно з метою обговорення питання, а потім кожен учень приєднується до іншої групи, ділиться своїми думками з іншими учнями та разом вони обговорюють нові питання вчителя. За допомогою використання цього методу учні вчаться комунікувати з різними особистостями, вміти приймати їхню точку зору або навпаки відстоювати свою, не порушуючи права інших людей. За допомогою використання методу «два — чотири — всі разом», учні вчаться знаходити компроміси та розумітися з співбесідниками. Виконання «два — чотири — всі разом» розпочинають учні по парах, а потім об'єднують пари у четвірки, четвірки у вісьмірки і так далі, залежно від того, скільки в класі всього учнів. Метод «карусель» підходить, якщо учням потрібно обговорити гостру проблему, яка передбачає різні точки зору учасників. Використання цього методу полягає у розвитку в учнів міжособистісної комунікації, критичного мислення та асертивної моделі поведінки, за якої вони доводять свою точку зору, наводячи конкретні аргументи та докази, не порушуючи прав інших. Учні, з двома протилежно різними думками щодо проблеми, об'єднуються у два кола та стоять обличчям один до одного. У ході

виконання вправи учні переконують опонента, демонструючи вчителю глибинність засвоєних знань.

Відповідно до Дженджеро (2009) до колективно-групового навчання відносять «мозковий штурм», «мікрофон», «навчаючи — учусь», «ажурна пилка», «дерево рішень». На відміну від інтерактивних методів кооперативного навчання, колективно-групове навчання передбачає одночасну спільну роботу всіх учнів. (с. 54) Таким чином, в учнів формується сприйняття себе, як частину суспільства та відчуття своєї цінності й користі. Учні починають розуміти, що внесок однієї людини може змінити всю ситуацію.

Найрозповсюдженішим інтерактивним методом є «мозковий штурм», що походить від англійського слова «brainstorming». Кочерга (2017) висловлює, що суть цього методу полягає у вільному висуванні великої кількості креативних ідей, деколи й абсурдних та смішних, не боячись критики й негативного оцінювання зі сторони координатора чи інших учасників, за обмежений проміжок часу (с. 35). Як результат, учні знаходять декілька рішень проблеми чи задачі, над якою вони всі колективно працюють.

Першим етапом цього методу є ознайомлення з висунутою проблемою та активне роздумування над шляхами її вирішення. Другим етапом є озвучування всіх ідей учнів, які вчитель або самі учні по черзі записують на дошці. Якщо це дистанційний урок, то можна використати дошку Miro, доступ до якої одночасно мають учні та вчитель. Третім етапом є групування аналізування усіх висунутих відповідей. І фінальним етапом є обирання тільки тих ідей, які вирішать поставлену проблему.

Метод «мікрофон» дає можливість кожному учню дати відповідь на поставлене вчителем питання. Таким чином, учні узагальнюють свої

знання, а також долають страх висловлюватися перед групою людей. Учні по черзі передають будь-який предмет, який вважають мікрофоном, та вільно висловлюються на висунуту тему за обмежений проміжок часу.

Надзвичайно ефективним інтерактивним методом є «навчаючи — учусь». Раніше згадувалося, що шляхом навчання інших, матеріал засвоюється на 90%. У цьому і полягає сутність цього методу. Учні отримують картки, на яких представлений певний матеріал, який учень повинен засвоїти, а згодом передати однокласникам. Як результат, учні обмінюються здобутими на уроці знаннями, закріплюючи його та дізнаючись щось нове від інших. Але потрібно взяти до уваги, що учень повинен співпрацювати одночасно тільки з одним учнем. Щоб перевірити якість результату виконання цього методу, учні перед всім класом діляться матеріалом, який вони дізналися від інших. Цей метод також називається «броунівський рух», через те, що учні в пошуках нової інформації пересуваються по класу, нагадуючи хаотичні рухи молекул.

Метод «ажурна пилка» чимось схожий на «навчаючи — учусь», але обмін інформацією відбувається у межах малих груп. Пометун та Пироженко (2004) описують виконання цього методу наступним чином: члени малих груп приєднуються до інших малих груп з метою отримання та передачі інформації, а наприкінці виконання вправи, вони повертаються у свої «домашні» групи, щоб обговорити здобуті відомості на певну тему (с. 110).

Ще одним цікавим методом колективно-групового навчання є «дерево рішень». За допомогою цього методу учні вчаться знаходити порозуміння та доходити спільного рішення важкої і неоднозначної проблеми. Також цей метод використовують на стадії рефлексії, яку буде розглянуто пізніше, щоб закріпити отримані знання. Для візуалізації

доречно використовувати плакат із зображенням дерева, що висить на дошці, чи на дошці Smart Board. Цей метод можна використовувати в поєднанні з «мозковим штурмом», для того щоб знайти найкращі ідеї вирішення проблеми та записати їх на дерево. Як каже Кобися (2005), дошка Smart Board має функцію розпізнавання почерку та перетворення його у друкований вигляд, щоб іншим учням було краще видно написи. (с.143)

Інтерактивні методи ситуативного моделювання включають в себе імітаційні ігри, гру «Спрощене судове засідання» та рольові ігри. За допомогою цих методів навчання учні миттєво застосовують теоретичні знання на практиці, розвивають творчі здібності, навички імпровізувати, комунікації та співпраці.

Імітаційні ігри та симуляції дозволяють учням відтворити наближені до реальних життєві ситуації. На думку Пометун та Пироженко (2004), «Симуляція дає можливість учням глибоко вжитися в проблему, зрозуміти її зсередини» (с. 44).

«Спрощене судове засідання» — є різновидом імітаційних ігор. Ця гра включає в себе вирішення складного питання шляхом імітування розглядання судової справи. Участь беруть обмежена кількість людей, найчастіше троє учнів, які виконують ролі судді та двох сторін конфлікту (обвинувача та обвинуваченого). Такий вид гри використовується, наприклад, на уроках читання, коли учням потрібно проаналізувати та обґрунтувати вчинки та поведінку головних героїв творів, з'ясувати, хто з них позитивний, а хто негативний.

Птушка (2012) стверджує, що рольові ігри в навчанні — це діяльність, що подібна театральній виставі, де учні повинні відтворювати реальну поведінку людей у різних ситуаціях, використовуючи вербальні та невербальні засоби спілкування (с. 162). Рольові ігри часто

використовуються на уроках читання та іноземних мов. Вони дозволяють учням побувати в ролях їхніх улюблених персонажів з творів або застосувати вивчену лексику та граматику на практиці.

Згідно з Черниш (2010) структура рольових ігор складається з:

- Темі проведеного ситуативного моделювання;
- Ситуації як сукупність конкретних умов мовленнєвого спілкування;
- Сюжету рольової гри;
- Ролей, які виконуються учнями;
- Ігрових дій як засобу реалізації цих ролей;
- Інструкції та правил рольової гри;
- Заміщення реальних предметів на умовні (с. 9).

Варто звернути увагу, що рольові ігри під час освітнього процесу — це не тільки ігрова діяльність, а ще й навчальна, тому учні повинні знати чіткі умови та інструкцію вправи, щоб вони принесли бажаний результат. Учні зобов'язані використовувати вивчений матеріал під час рольової гри, а вчитель займати позицію фасилітатора.

І остання модель інтерактивного навчання — опрацювання дискусійних питань. Форма проведення дискусій та питання відбираються відповідно до навчальної теми та інтересів учнів. Це можуть бути дебати, ток-шоу та просто колективне обговорення. Питання мають бути такі, на які не можна дати однозначну відповідь та на які кожна група матиме свою точку зору, саме це стимулює учнів виконувати глибокий аналіз та обговорення теми, щоб влучно аргументувати свою позицію.

Відповідно до Редько (2011) основна сутність усіх інтерактивних методів зводиться до трьох стадій: стадії виклику, стадії осмислення та

стадії рефлексії (с. 29). На першій стадії в учнів з'являється інтерес до теми та мотивація дізнатися щось нове. Важливим завданням вчителя на цьому етапі є зачепити учнів «гаком» та пробудити в них емоції. Тему варто обирати відповідно до вікових особливостей учнів та їхніх інтересів. Чим зрозуміліша вона буде, тим охочіше школяри візьмуться за виконання завдання. На цій стадії повідомляються завдання, його мета та засоби реалізації його. На другій стадії відбувається безпосереднє освоєння нового матеріалу та робота з ним. Учні дізнаються нову інформацію від вчителя чи від своїх однокласників, обробляють її та діляться з іншими. На стадії рефлексії відбувається закріплення вивченого матеріалу та учні оцінюють свою роботу на уроці.

Незважаючи на те, що використання інтерактивних методів на практиці, показують позитивні результати, варто зазначити також кілька недоліків, як, наприклад:

- недостатня кількість креативних вчителів та вчителів-“акторів”;
- необхідність великої кількості часу для підготовки інтерактивних вправ;
- нестача часу на уроці для виконання інтерактивних вправ;
- нестача часу приділити увагу кожному учню на уроці.

Отже, з метою залучення усіх учнів до навчального процесу, розвитку міжособистісної комунікації, критичного мислення, креативності та створення дружньої атмосфери в класі, варто активно застосовувати різноманітні інтерактивні методи, за допомогою яких створюються сприятливі умови для розвитку школярів. Незважаючи на кілька недоліків застосування інтерактивних методів, їхнє використання повністю виправдовує себе.

## **1.2 Використання інтерактивних методів навчання для розвитку молодших школярів**

Вивчення вікових аспектів психологічного розвитку молодших школярів є невід'ємною складовою викладання. Щоб навчання було максимально ефективним та продуктивним, викладачі повинні володіти знаннями вікової психології та особливостей дітей певного періоду розвитку. Знання цього допоможуть їм краще добирати методи навчання та реалізовувати їхнє успішне використання відповідно до потреб та інтересів учнів.

Перехід дитини в роль школяра не є легким етапом в її житті. За словами Поліщук (2019), вона відчуває багато змін та зіштовхується з такими проблемами, як зміна провідної діяльності (раніше переважала ігрова діяльність, а тепер — навчальна), нерозуміння шкільного режиму, виникнення обов'язків та вимог від вчителів і батьків та недостатній досвід взаємодії з однолітками (с. 141-142). Аби етап адаптації першокласників пройшов якомога легше, вчителям та батьками варто створити сприятливу атмосферу в школі та вдома, дозволяти дітям вільно виражати свої думки та надавати їм підтримку.

Учні молодшого шкільного віку — це діти, віком від 6 до 11 років. Як стверджує Лисенко (2020), у цей період у них відбуваються постійні фізіологічні та психологічні перебудови: зростання гостроти слуху та зору, збільшення об'єму запам'ятовування, закладення основи логічного мислення, покращення уваги, увага стає довільною, розширення словникового запасу (с. 58-60). Протягом чотирьох років учитель виступає не тільки людиною, яка передає свої знання учням, а ще людиною, яка безпосередньо чинить вплив на школярів, на їх розвиток як особистості та

на самооцінку. Саме тому правильно організована педагогічна діяльність є надзвичайно важливою для молодших школярів.

Як вже було зазначено, провідна ігрова діяльність школярів змінюється на цілеспрямовану навчальну діяльність, мета якої полягає у розвитку інтелекту, оволодінні знань та навичок. Проте потреба молодших учнів в іграх нікуди не зникає. Робота в групах, участь у творчій роботі, використання магнітної дошки або дошки Smart Board у ході колективно-групових завдань розбавлять щоденні монотонні уроки. Такі платформи, як Funbrain, Studio.Code, Gynzy, Kahoot, Quiz Whizzer та Quizizz пропонують велику кількість вже готових вправ з різних предметів, а також є можливість для вчителя створити свою вправу, яка в точності відповідатиме матеріалу. Кожен учень по черзі підходить до дошки, відповідає на запитання та заробляє бали. Такі ігри також впливають на відчуття дитини приналежності до колективу, відповідальності за свої дії та користі для суспільства. Для повного задоволення потреб учнів у грі також доцільно застосовувати рольові ігри.

Зосередженість на навчальному процесі все ще може бути не стабільною, тому використання вчителем інтерактивних методів стає в нагоді, аби створювати динамічні емоційні подразники, зацікавлювати учнів та утримувати їхню увагу. Розсіяна увага може стати наслідком перевтоми або великого перевантаження інформацією. З метою відволікти учнів варто зробити паузу на руханку під улюблені дитячі пісні або організувати роботу згідно з методами «броунівський рух», «ажурна пилка», «ротаційні двійки», щоб учні і порухалися, і здобули новий досвід. Рухова активність у віці 6-11 років є важливою. Також, як стверджують Токарева та Шамне (2017), ступінь зосередженості та концентрації школярів залежить від уміння вчителя організувати навчальну діяльність, тому вона має включати різноманітність форм та методів, що



застосовуються під час уроків (с. 171-172). Отже, роботу учнів потрібно організувати на базі доступного для них матеріалу.

Протягом навчання молодші школярі вчаться виражати свої думки, підбирати правильні слова, обмінюватися думками з однокласниками. Оскільки спілкування є невід'ємною складовою життя, удосконалення комунікативних навичок повинно відбуватися одразу. Інтерактивні методи опрацювання дискусійних питань принесуть бажані результати. Обговорюючи різні теми, проводячи дебати, намагаючись знайти порозуміння, учасники навчального процесу вчаться взаємодіяти з різними індивідами та поважати їхню точку зору. У ході бесіди формуються також моделі поведінки.

Форма уяви молодших школярів теж змінюється. За словами Видри (2011), «відбувається перехід від репродуктивних форм уяви до творчої» (с. 27-28). Шевчук О. Ю. та Шевчук Е. Ю. (2016) стверджують, що колективно-груповий метод «мозковий штурм» являється креативним методом, який вимагає яскравої уяви для того, щоб стимулювати активність мислення людей. «Дерево рішень» також вимагає від учнів застосувати всю їхню уяву та оригінальність з метою знаходження найоптимальнішого вирішення проблеми або питання. Цей метод надзвичайно ефективно розвиває уяву та креативність.

Самооцінка молодшого школяра формується на основі, на його думку, як його сприймають та оцінюють оточуючі. Це знову підтверджує слова, що особистість вчителя має велике значення для школяра. Учні проводять майже цілий день в школі в компанії вчителя, тому їхні стосунки є надзвичайно важливими. Формування благополучних стосунків учнів з учителем відбувається безпосередньо під час освітньо-виховного процесу. За словами Бабаян та Тимченко (2014) вік молодшого шкільництва

вважається найсприятливішим для формування адекватної самооцінки, тому вчитель повинен створювати необхідні для цього умови (с. 28). Хороші стосунки учня з вчителем є запорукою адекватної самооцінки учня.

Отже, базуючись на вищезгадану інформацію, можна побачити тісний зв'язок між педагогікою та психологією. При навчанні молодших школярів є обов'язком врахування їхніх вікових особливостей та правильне використання інтерактивних методів з метою розвитку їхній умінь та навичок.

## РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НА УРОКАХ

### 2.1 Використання інтерактивних методів на уроках англійської мови

На сьогодні використання інтерактивних методів протягом уроків англійської мови для учнів початкової школи є ключовим аспектом сучасного навчання, оскільки вони сприяють активному вивченню іноземної мови усіх учнів класу.

Якщо організувати навчальний процес неправильно, є велика ймовірність того, що учні втратять інтерес у вивченні англійської мови. Через різницю українських та англійських фонетичних алфавітів, кількості слів, які потрібно вивчати, граматичних явищ, яких не існує у рідній мові, в учнів можуть виникнути великі труднощі з опануванням іноземної мови, а як результат — недостатня кількість знань матеріалу, який потім буде важко наздогнати. З метою запобігання потенційних труднощів сучасні викладачі у своїх уроках використовують інтерактивні методи навчання.

Розглянемо застосування цих методів на прикладі розробки уроку з англійської мови для третього класу на тему «Їжа» на основі підручника автора Карпюк О. Д. “English with Smiling Sam”. На своєму уроці вчитель застосовує такі інтерактивні методи навчання, як робота в парах, робота в малих групах та імітаційні ігри.

На етапі «Вітання», розпочинаючи урок, вчитель вітає учнів та щиро висловлює свою радість бачити їх, а також запитує, як у них справи. Така відкрита комунікація та непідробна цікавість вчителями учнями створює між усіма учасниками навчального процесу дружні та довірливі стосунки, що є запорукою ефективної роботи. Якщо це перший урок у розкладі, можна організувати «Ранкову зустріч», коли всі учні вітаються між собою

та бажають один одному гарного дня англійською мовою. Вправа «Ранкове коло» ще ефективна тим, що учні використовують іноземну мову та позбуваються страху або сором'язливості говорити нею. Також вчитель може запропонувати учням сумісне виконання веселої пісні для повторення вивченого матеріалу минулого уроку. Гецько та Лавренова (2018) стверджують, що найголовнішим є те, що учні об'єднуються та вчаться поважати один одного. Коли вже всі учні зайняли свої місця в класі, вчитель налаштовує учнів на роботу та представляє їм тему уроку. Проте, як на мене, сказати, що урок буде цікавим не викличе в учнів емоцій, натомість потрібно використати «гачок», про який вже було згадано в розділі 1.1, для зацікавлення учнів у подальшій активній роботі. Проаналізувавши весь урок, можна зробити висновок, що доречно налаштувати учнів на роботу реченням: «Сьогодні ми будемо готувати овочевий та фруктовий салати», адже школярі дуже люблять грати в навчальні ігри.

Як мовленнєву розминку, вчителька пропонує роботу в парах. Учням потрібно задавати один одному запитання та дати на них відповіді. Це сприяє не тільки розвитку комунікативних навичок, а ще вміння слухати інших, проявляти доброзичливість та краще засвоювати граматичні структури іноземної мови. Поки діти задають питання один одному, вчитель уважно слухає кожну пару та спостерігає за виконанням вправи.

Актуалізацію опорних знань вчителька проводить, пропонуючи учням створити речення про себе та використати граматичну конструкцію “must”, яку вивчали на попередніх уроках. На мою думку, виконання цієї вправи можна об'єднати з методом «мікрофон». Кожен учень, тримаючи «мікрофон» висловлює своє речення, а інші — уважно слухають, щоб не повторюватися.

Наступною вправою, яку пропонує вчитель у своїй розробці уроку, є робота в групах. Учні об'єднуються у дві групи та отримують конверти, у яких знаходяться частини речення, які їм потрібно розставити у правильному порядку. Ця вправа передбачає вміння домовлятися з іншими, розуміти свій внесок та відчувати себе частиною колективу. Коли дві групи склали свої речення, представники двох груп вішають на дошку, утворюючи мінітекст.

Для роботи з лексикою учитель готує вправу «Знайди слово». Серед великої кількості букв учень повинен знайти слово та назвати його. Підказки у вигляді карток із зображенням фруктів та овочів висять на дошці. Таким чином кожен учень має зробити свій внесок у виконанні вправи. Для більш цікавого виконання завдання, я би рекомендувала вчителю, якщо є така можливість, використати онлайн-платформу [LearningApps.org](https://www.learningapps.org/) для створення подібних вправ. Для вчителя це економія часу, а учню — можливість користуватися дошкою Smart Board та спеціальною ручкою обвести знайдене слово. При знаходженні слова учень отримує картку із зображенням цього фрукта чи овоча.

На наступному етапі уроку учні можуть відчувати себе втомленими, що часто стає причиною низької концентрації та незацікавленості на уроці. Тому доцільно провести фізкультхвилинку під навчальну пісню. Саме це вчителька і зробила. У розділі 1.2 було зазначено, що зміна діяльності допомагає учневі перемістити фокус та потім продовжувати плідно працювати.

Наступним інтерактивним методом є імітаційна гра та робота в парах. Учні уявляють себе покупцями та продавцями в магазині. Перед виконанням вправи вчителька ознайомила учнів із завданням та провела інструкцію щодо його виконання. Три групи учнів будуть готувати

фруктовий, овочевий салати та фруктовий коктейль. Тому їм треба закупитися потрібними інгредієнтами. Вчитель спостерігає за розігруванням діалогу учнів.

І завершальною вправою основної частини уроку є приготування салатів у групах. Комунікація в групі є обов'язковою умовою при готуванні страви. Учні у межах своєї групи обговорюють, які інгредієнти їм потрібні, користуючись фразами «I need a / an .....». Коли «страви» будуть готові у всіх трьох груп, їхні учасники обмінюються запитаннями про їжу.

Отже, у своїй розробці вчитель використала різні методи навчання учнів та 5 інтерактивних вправ, що є достатнім для залучення усіх учнів до роботи та розвитку їхніх умінь та навичок. А також я внесла свої рекомендації для покращення ефективності роботи учнів протягом уроку.

## **2.2. Використання інтерактивних методів під час дистанційного навчання**

Ще з часів пандемії у 2020 році різні комунікаційні програми такі, як ZOOM, Teams, Google Meet та інші, увійшли у широкий вжиток задля забезпечення неперервності навчального процесу. Учні мають змогу продовжувати здобувати знання далі, багато людей різних професій не втратили прибуток у такі нелегкі часи. Проте часи стали ще складнішими. Через уведення воєнного стану в Україні багато учасників освітнього процесу змушені вчитися дистанційно вдома чи за кордоном. Додатки відеотелефонного зв'язку уможливають проводити уроки у режимі реального часу, забезпечуючи безпосередню комунікацію між вчителем та учнями.

Разом з позитивними сторонами дистанційного навчання є і негативні. Наприклад, учні під час уроку можуть швидко втратити цікавість до уроку та відволікатися на інші програми або ігри на гаджеті. Та вчитель не одразу може помітити, що учень стежить за уроком. У підвищенні зацікавленості та бажанні вчитися допомагає використання інтерактивних методів навчання.

До того ж, за допомогою комунікаційних платформ, вчителі можуть створювати ще більш цікаві уроки, поєднуючи інтерактивні методи навчання та діджиталізовані вправи. Прикладом цього є досвід роботи вчителя початкової школи харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів №71.

Як вже було зазначено у розділі 2.1, навчальний день варто починати з ранкових зустрічей. У дні, коли вчителька запланувала провести ранкові зустрічі, вона зустрічається з учнями на платформах ZOOM або Google Meet на 15 хв раніше. Проводячи «ранкове коло» учитель використовує сайт Wordwall.net для створення «Випадкового кола» з іменами своїх учнів для того, щоб вони поділилися враженнями про вихідні та обговорили різні питання. Для більш неочікуваного ефекту я би порекомендувала вчительці створити «Випадкове коло» з питаннями на різні теми. Учень не знатиме, яке питання йому випаде, поки колесо крутиться. Також на сайті Wordwall.net є друга варіація кола під назвою «Відкрийте коробку». Ця варіація буде цікавіша тим, що учень може сам обрати цифру, а на звороті сховане питання.

Для аналізування та повторення матеріалу минулих уроків учитель застосовує інтерактивний метод «навчаючи — учусь». У розділі 1.1 було розглянуто, що під час цього методу учень може ділитися знаннями тільки з однією людиною. Тому мені важко уявити використання цієї вправи в

умовах онлайн навчання у чистому вигляді. Натомість можна розбавити уроки та застосувати метод «ажурна пилка». У додатку ZOOM є опція створити для окремих малих груп «кімнати», де вони можуть обговорити питання, а потім приєднатися до іншої «кімнати». Таким чином, в умовах дистанційного навчання можна максимально точно відтворити використання інтерактивного методу колективно-групового навчання. Звісно ж, вчителі мають доступ до усіх «кімнат», які вони створили, для здійснення спостереження правильного виконання завдання.

Протягом своїх уроків учитель початкової школи харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів №71 найчастіше використовує платформу для створення діджиталізованих вправ “LearningApps.org”. Цей онлайн-освітній портал виокремлюється від усіх інших можливістю знаходити або створювати власні вправи з будь-якого предмету та будь-якого рівня складності. Також ця платформа є безкоштовною та пропонує 21 видів вправ. За словами вчителя, виконання вправ на сайті LearningApp.org займає 50% - 60% часу від всього уроку.

Перед початком виконання інтерактивної вправи вчитель дотримується почергового виконання всіх стадій застосування інтерактивних методів, які було зазначено у підрозділі 1.1. Спочатку вона проводить інструктування, тим самим знайомить учнів із вправою та викликає в них інтерес. Наступним етапом відбувається стадія «осмислення» — об’єднання учнів у малі групи та безпосередня робота над завданням, обговорення в парах чи в малих групах поставленого запитання чи розв’язок певної проблеми. І останнім етапом є рефлексія.

На етапі рефлексії вчитель застосовує «дерево рішень» для підбиття підсумків інтерактивного уроку. Використовуючи різні веб-сайти для створення дошок, як Miro.com, Canva.com та Padlet.com, можливості



реалізації цього інтерактивного методу є необмеженими. Головне — це креативність вчителя та доступне пояснення учням. Маючи доступ до дошки Miro чи Padlet, учні можуть працювати на одній дошці одночасно з вчителем, додавати свої коментарі, висувати свої ідеї, вписувати їх у «дерево рішень» та виконувати інші типи завдань. У цьому полягає перевага дистанційних уроків над офлайн уроками.

Отже, появою нових труднощів під час освітнього процесу, українські вчителі виявляють справжню компетентність та професіоналізм. Вони здатні не тільки перейти від традиційної форми навчання на дистанційно, а ще й вміло адаптують інтерактивні методи в нових та незвичних умовах. Навчаючи учнів дистанційно на платформі ZOOM чи на інших, вчителі мають більше цікавіших варіантів проведення інтерактивних вправ та завдань.

## ВИСНОВКИ

Методика навчання школярів ніколи не стоїть на місці. Нове покоління учнів ніколи не буде схоже на попереднє, а тому потрібно вдосконалювати методи навчання. Перед вчителем постійно висуваються нові вимоги та труднощі. Він повинен продовжувати навчатися, оновлювати та поглиблювати свої знання з метою підвищення свого професіоналізму.

Незважаючи на те, що інтерактивні технології досліджуються з 20-х років минулого століття, вони мають значний позитивний вплив на стосунки між суб'єктами навчального процесу та якість знань учнів й сьогодні. Більше того, в умовах сучасного світу, інтерактивні методи постійно модернізуються та легко адаптуються під дистанційне навчання.

Вивчення цієї теми є надзвичайно важливим, оскільки інтерактивні методи активізують роботу усіх учнів протягом уроку, розвивають міжособистісну комунікацію, сприяють кращому засвоєнню та запам'ятовуванню нового матеріалу.

Дослідження, яке було проведене, свідчить, що активне сприйняття інформації, зокрема застосування знань на практиці та передача їх іншим, є найефективнішим способом навчання. Інтерактивні методи навчання допомагають вчителю залучити увагу всього класу, підвищуючи ефективність засвоєння до 90%. Цю цифру підтверджують результати дослідження, що отримали назву «Піраміда навчання».

Інтерактивні методи кооперативного навчання, колективно-групового навчання, ситуативного моделювання та опрацювання дискусійних питань передбачають роботу учнів у командах, обговорення

питань, застосування критичного мислення та креативності. Навчання молодших школярів вимагає від вчителів глибоке розуміння їхніх фізіологічних та психологічних особливостей та потреб. У віці молодшого шкільництва виникає багато змін: зміна провідної діяльності, зміни розвитку мислення, уваги, пам'яті та мовленнєвих навичок. Тому дуже важливо створити сприятливі умови для адаптації школярів та їхнього подальшого розвитку.

У практичному розділі було розглянуто способи використання інтерактивних методів під час уроку англійської мови та дистанційного навчання. Вивчення іноземної мови є нелегким для школярів, тому завдання вчителя полягає в тому, щоб зробити цей процес більш захоплюючим та підвищити в учнів мотивацію вчитися. Урок, який було проаналізовано, висвітлив шляхи ефективного застосування інтерактивних методів. Також було зазначено пару рекомендацій щодо покращення перебігу інтерактивного навчання, які полягали у використанні дошки Smart Board та онлайн-платформ. Під будь-яку тему вивчення лексичного чи граматичного матеріалу можна використати активні методи навчання. Також було розглянуто можливість використання інтерактивних методи під час уроку в додатках відеозв'язку. Поєднання інтерактивних методів та онлайн-платформ, як LearningApp.org або Wordwall.net робить урок легким для проведення та цікавим для учнів. Можливість створити окремі «кімнати» під час зустрічі в ZOOM створює можливість для застосування таких інтерактивних методів, як «навчаючи — учусь» та «ажурна пилка».

## РЕЗЮМЕ

В умовах стрімкого розвитку технологій та в потребі підвищенні якості результатів навчання молодших школярів закладів середньої освіти тема застосування інтерактивних методів навчання є особливо актуальною. Суспільна та педагогічна значущість проблеми зумовили вибір теми курсової роботи «Використання інтерактивних методів під час навчання молодших школярів».

У **першому розділі** розкрито сутність інтерактивних методів та проаналізовано вплив їхнього використання на молодшого школяра.

У **другому розділі** висвітлено шляхи застосування інтерактивних методів на уроках вивчення іноземної мови та на уроках формату онлайн. Також було висунуто рекомендації щодо покращення уроків.

Курсова робота складається зі вступу, двох розділів. Обсяг роботи складає 27 сторінок. У списку використаної літератури нараховується 26 джерел.

**Ключові слова:** інтерактивні методи, взаємодія учнів, робота в малих групах, розвиток комунікативних навичок, застосування знань на практиці.

## RESUME

In the conditions of the rapid development of technologies and the need to improve the quality of learning outcomes of junior high school students in secondary education institutions, the topic of using interactive learning methods is particularly relevant. The social and pedagogical significance of the problem determined the choice of the topic of the course work «Using interactive methods during the education of younger schoolchildren».

The **first chapter** reveals the essence of interactive methods and analyzes the impact of their use on the younger schoolchild.

The **second chapter** highlights ways of using interactive methods in foreign language lessons and online lessons. Recommendations for improving the lessons were also provided.

The term paper consists of an introduction and two sections. The volume of work is 27 pages. The list of used literature includes 26 sources.

**Keywords:** interactive methods, interaction of students, work in small groups, development of communication skills, application of knowledge in practice

**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:**

1. Бабаян, Ю. О., & Тимченко, Н. А. (2014). Особливості формування самооцінки молодшого школяра. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Серія: Психологічні науки*, (12), 26-29.
2. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. (2013). *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів* (С. Ю. Ніколаєва). Ленвіт.
3. Видра, О. Г. (2011). *Вікова та педагогічна психологія: навчальний посібник*. Центр навчальної літератури.
4. Волкова, Н. П. (2018). *Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник*. Університет імені Альфреда Нобеля.
5. Головенкін, В. П. (2019). *Педагогіка вищої школи*. КПШ ім. Ігоря Сікорського.
6. Гецько, Н. В., & Лавренова, М. В. (2018). Ранкові зустрічі в початковій школі: актуальність та роль, 91.
7. Дженджеро, О. (2009). *Інтерактивні технології колективно-групового навчання на уроках української мови в старшій школі*. Збірник наукових праць [Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини], (3)

8. Досвід роботи. «Використання інтерактивних методів навчання в системі роботи вчителя початкових класів під час дистанційного навчання».  
<https://naurok.com.ua/dosvid-roboti-vikoristannya-interaktivnih-metodiv-navchannya-v-sistemi-roboti-vchitelya-pochatkovih-klasiv-pid-chas-distanciynogo-navchannya-358163.html>
9. Кійко, С., & Смаглій, В. (2022). Інтерактивні методи навчання іноземної мови учнів старших класів. *Вісник науки та освіти*, (2 (2)). 146-147
10. Кобися, А. П. (2005). Застосування інтерактивної дошки SMART BOARD в навчальному процесі. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми//*Зб. наук. пр.–Випуск, 8*. 143.
11. Кочерга, Є. В. (2017). «МОЗКОВИЙ ШТУРМ» ЯК ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ. *Вісник Науково-методичного центру навчальних закладів сфери цивільного захисту* (27). 35.
12. Лисенко, Л. М. (2020). Вікова психологія. Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди.
13. Найда, Ю. М. (2019). Нова українська школа: poradnik dla vchitelya. Літера ЛДТ.

14. Ніколаєва, С. Ю., Борецька, Г. Е., Майєр, & Н. В., Устименко О. М. (2015). Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах. Ленвіт.
15. Нова Українська Школа. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РЕФОРМУВАННЯ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ.  
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
16. Поліщук, В. М. (2019). Вікова і педагогічна психологія: навчальний посібник. Університська книга.
17. Пометун, О. І., Пироженко, Л.В. (2002). Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід.
18. Пометун, О.І., Пироженко, Л.В. (2004). Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання (О.І. Пометун, Ред.). А.С.К.
19. Пометун, О. І. (2021). Інтерактивні методи навчання. Енциклопедія освіти.
20. Пометун, О. І. (2023). Застосування інтерактивних технологій у навчанні молодших школярів. Bohdan Books.
21. Птушка, А. С. (2012). РОЛЬОВА ГРА ПРИ НАВЧАННІ СПІЛКУВАННЮ НА ІНОЗЕМНІЙ МОВІ. Методичні та психолого-педагогічні проблеми викладання іноземних мов на сучасному етапі (с. 162-163). Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна.



<https://foreign-languages.karazin.ua/resources/9b7ea060e8af528666debaeb75970b13.pdf#page=162>

22. Редько, В. (2011). Інтерактивні технології навчання іноземної мови. *Рідна школа*. (8-9), 29.

23. Розробка уроку з англійської мови на тему «Їжа».

<https://naurok.com.ua/urok-z-angliysko-movi-food-406479.html>

24. Токарева, Н. М., & Шамне, А. В. (2017). Вікова та педагогічна психологія.

25. Черниш, В. В. (2010). Організація та проведення рольових ігор на уроках іноземної мови. *Іноземні мови*, (4), 9-10.

26. Шевчук, О. Ю., & Шевчук, Е. Ю. (2016). Прийняття управлінських рішень з використанням методу «мозкового штурму» у викладанні маркетингових дисциплін. Збірник науково-методичних праць Таврійського державного агротехнологічного університету. 279-280.

